

امام موسی صدر در حال زدن کلنگ ساختمان جدید مدرسه جبل عامل

مدرسه فنی و حرفه‌ای جبل عامل در شهر صور- لبنان

در اکثر سال‌ها، شاگردان اول لبنان از این مدرسه فارغ‌التحصیل می‌شدند؛ شاگردانی که با کار خود در جوشکاری، تراشکاری، ماشین‌سازی و ... در سرتاسر لبنان سرآمد دیگران بودند؛ زیرا این مدرسه فقیر و محروم بود و مسئولان آن برای آنکه امور مدرسه را اداره کنند، مجبور بودند که برای خارج از مدرسه کار کنند و مثلاً در و پنجره بسازند و بفروشند. بنابراین شاگردان مجبور بودند که برای بازار در و پنجره بسازند. کسانی که در جوشکاری کار می‌کردند، به اندازه صد برابر شاگردان در مدرسه‌های دیگر حتی تا نیمه‌شب و همچنین در روز تعطیل کار می‌کردند. یا اینکه در قسمت ماشین‌های تراش، پیچ‌های بزرگ می‌ساختند و به خارج از کشور می‌فروختند تا مقداری از خرج خود را تأمین کنند. بنابراین هنرجویان این مرکز به علت تمرین و کار زیاد در این صنایع، تبحری فراتر از همسالان خود در سایر لبنان داشتند. به طوری که گاهی برای استخدام استاد جدید برای مؤسسه، این استادان بودند که باید در برابر دانش‌آموزی از سال‌های آخر امتحان می‌دادند. هنرجویان این مدرسه صنعتی که اغلبشان یتیم بودند، این مرکز را مانند خانه خود حس می‌کردند. آن‌ها نه تنها در تأمین مخارج مانند آنچه ذکر شد مشارکت داشتند، بلکه در ساخت و توسعه این مرکز نیز حضوری فعال داشتند. از جمله، ساختمانی که در حاشیه حیاط قرار دارد، در یک ماه رمضان به همت

«مدرسه صنعتی جبل عامل» که به آن «مؤسسه مهنیه» هم می‌گویند، یکی از شاخه‌های «جمعیت نیکوکاری» است که امام سید عبدالحسین شرف‌الدین در سال ۱۹۳۶ آن را تأسیس کرد. جمعیت نیکوکاری از سال ۱۹۶۰ تحت نظارت امام موسی صدر و با تلاش‌ها و پیگیری‌های ایشان مجدداً فعال شد. او در ابتدا پدیده تکدی‌گری را در شهر صور از میان برد و سپس تلاش برای ریشه‌کنی فقر در منطقه را آغاز کرد. به پیشنهاد امام صدر، تأسیس یک مدرسه فنی و حرفه‌ای به منظور آموزش فنی و حرفه‌ای جوانان متناسب با نیازهای شغلی و آماده کردن آنان برای ورود به بازار اشتغال، در دستور کار جمعیت قرار گرفت. روز ۱۹۶۲/۱۲/۱۴ (۱۳۴۱/۹/۲۵) جمعیت نیکوکاری تأسیس چنین مدرسه‌ای را (که در بدو امر مؤسسه اجتماعی نام گرفت) با حمایت رئیس‌جمهور وقت، **فؤاد شهاب** آغاز کرد. احداث ساختمان مدرسه در نیمه سال ۱۹۶۸ (۱۳۴۷) با کمک‌های مالی لبنانیان خارج از کشور و با همکاری وزارت آموزش و پرورش و «سازمان بازپروری اجتماعی» به پایان رسید. دولت فرانسه نیز در تأمین ابزار و تجهیزات آن مشارکت داشت. فعالیت آموزشی این مرکز در سال تحصیلی ۱۹۶۹-۷۰ و با پذیرش ۱۵۰ هنرجو آغاز شد. در سال تحصیلی ۱۹۷۱-۷۲، امام صدر ریاست و اداره مدرسه را به دکتر **مصطفی چمران** سپرد و وی تا سال ۱۹۷۹ که لبنان را به مقصد ایران ترک کرد، عهده‌دار این سمت بود.

هنرجویان این مرکز هنگام تأسیس به طور عموم یتیمان و محرومان شیعه بودند که خانواده اکثر آن‌ها مورد هجوم اسرائیل قرار گرفته و پدر و مادرشان کشته شده بودند. در این مدرسه، پسران از یازده، دوازده سالگی تا سن پانزده تا بیست سالگی درس می‌خواندند. فرزندان یتیم در این مدرسه شبانه‌روزی به طور رایگان درس می‌خواندند و در رشته‌های فنی مهم، مانند نجاری، آهنگری، جوشکاری، برق و الکترونیک، ماشین‌های کشاورزی و .. تحصیل می‌کردند. آن‌ها هنگامی که درس خود را پس از چهار سال تمام می‌کردند، وارد اجتماع می‌شدند و حقوق مکفی می‌گرفتند تا بتوانند خانواده خود را اداره کنند.

دکتر چمران به همراه دانش‌آموزان مدرسه جبل عامل در کنار ابنمای مدرسه

**به پیشنهاد امام
صدر، تأسیس
یک مدرسه
فنی و حرفه‌ای به
منظور آموزش
فنی و حرفه‌ای
جوانان متناسب با
نیازهای شغلی و
آماده کردن آنان
برای ورود به بازار
اشتغال، در دستور
کار جمعیت قرار
گرفت**

لبنان بود. از زمان آغاز تجاوز اسرائیل به لبنان در مارس ۱۹۷۸، اسرائیلی‌ها چندین بار به مدرسه صنعتی جبل عامل هجوم بردند که شدیدترین آن‌ها حملات سال ۱۹۸۲ بود. مقاومت و مبارزه با اشغالگران نیز از همین مدرسه آغاز شد و از زمان ورود اسرائیل به لبنان در سال ۱۹۸۲، تا عقب‌نشینی نیروهای اسرائیلی به منطقه موسوم به «کمر بند امنیتی» در سال ۱۹۸۶، بسیاری از شهدای مقاومت که در مبارزه با اشغالگران به شهادت رسیدند، از جمله استادان و دانشجویان این مدرسه بودند. از طرف دیگر، مزدوران عراق بارها به این مدرسه حمله کردند و با راکت و موشک آن را کوبیدند. در خلال جنگ‌های داخلی لبنان، تقریباً همه مدرسه‌ها بسته شده بودند، ولی این مدرسه به کار خود ادامه می‌داد. دکتر چمران در هشت سال مدیریت خود در این مرکز، برای دانش‌آموزان نه یک مدیر یا فرمانده، بلکه پدر و همراهی دلسوز بود که در عین داشتن اقتدار در مدیریت، عطف و مهربانی‌اش به قدری بود که در شدیدترین و خطرناک‌ترین وضعیت امنیتی نیز شاگردان او علاقه‌ای به ترک مدرسه نداشتند و ترجیح می‌دادند که در کنار او بمانند. نتیجه مدیریت هشت‌ساله دکتر چمران در این مدرسه، تربیت نیرویی متخصص و متعهد بود که منشأ تحولات عظیمی در تاریخ لبنان شد.

* منابع

۱. چمران، مصطفی (۱۳۷۶). لبنان. بنیاد شهید چمران. تهران.
۲. حق‌شناس کمیاب، سیدعلی (۱۳۸۸). ساختار سیاسی-اجتماعی لبنان و تأثیر آن بر پیدایش جنبش امل. سنا. تهران.
۳. مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر (۱۳۸۹). سیره و سرگذشت امام موسی صدر. تهران.

دکتر چمران و خود دانش‌آموزان مدرسه ساخته شد تا بخشی از کلاس‌ها به آنجا منتقل شود؛ همچنین، ابنمای زیبای این مرکز حاصل تلاش دکتر چمران و خود دانش‌آموزان بود.

مدرسه نه‌تنها در حوزه صنعت سرآمد بود، بلکه در تربیت کادری‌های متعهد که منشأ تحولات سیاسی و تغییر در ساختار حکومتی لبنان شدند نیز بسیار مؤثر بود. نام مدرسه صنعتی جبل عامل یادآور بسیاری از جلسات و حوادثی است که منشأ تغییر و تحول در تاریخ لبنان شد.

دکتر چمران از سال ۱۹۷۱ که به جنوب لبنان وارد شد، کلاس‌هایی برای درس‌های ایدئولوژیک اسلامی، به سبک انجمن‌های اسلامی دانشجویان به راه انداخت. از هر روستایی یک یا دو نفر از معلمان مؤمن و مسلمان را انتخاب می‌کرد که مجموعاً حدود ۱۵۰ نفر می‌شدند. آنان هفته‌ای یک‌بار به مدرسه می‌آمدند و جلساتی اسلامی و عمیق برپا می‌شد که در آن‌ها خود آقای صدر، **شیخ مهدی شمس‌الدین، سیدمحمد حسین فضل‌الله** و رجال دیگر سخنرانی می‌کردند. در ادامه، پس از بحث و انتقاد، خود دکتر چمران نیز وارد بحث‌ها می‌شد و یک سلسله درس‌های ایدئولوژیک را بیان می‌کرد. نیمی از این عده رفتند و تقریباً نیمی دیگر ماندند و هم‌اینان بودند که اولین هسته‌های «سازمان حرکت محرومین» را در جنوب تشکیل دادند.

بعد از تصمیم امام صدر برای تأسیس «جنبش امل» (شاخه نظامی حرکت محرومین)، وی از سال ۱۹۷۴ شروع به تعلیم جوانان شیعه کرد. آموزش نظامی امل شروع شد و اولین گروه هفتاد نفری از استادان و شاگردان مدرسه جبل عامل در دهی به نام «یمونه» در «بعلبک» به مدت یک هفته تعلیم نظامی می‌دیدند. پس از انفجار «عین البنیه» و اعلام رسمی موجودیت امل، نخستین کنگره جنبش طی روزهای ۲۸ تا ۳۰ مارس ۱۹۷۶ در مدرسه فنی و حرفه‌ای جبل عامل، واقع در شهر صور، برگزار شد و این چنین نام جنبش حرکت محرومین و سازمان امل با نام مدرسه صنعتی جبل عامل گره خورد.

برای اولین بار در سال ۱۹۷۲، اولین کسی که مسلحانه در مقابل اسرائیل ایستاد و به شهادت رسید، جوان پانزده ساله‌ای به نام **فلاح شرف‌الدین** از مدرسه صنعتی جبل عامل در شهر صور در جنوب